

Олександр Поздняков
(Івано-Франківськ)

СУБКУЛЬТУРНА МАРКОВАНІСТЬ НІМЕЦЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Стаття розглядає шляхи утворення загальномолодіжних і субкультурно маркованих сленгізмів. Автор аналізує особливості словотвору, семантичної деривації та запозичення досліджуваних груп лексики. За допомогою критерію Стюдента здійснено порівняння отриманих кількісних даних.

Ключові слова: загальномолодіжний сленг, субкультурний сленг, субкультурно марковані сленгізми, шляхи утворення, статистична значимість.

Статья рассматривает способы образования общемолодёжных и субкультурно маркированных сленгизмов. Автор анализирует особенности словообразования, семантической деривации и заимствования исследуемых групп лексики. При помощи критерия Стюдента произведено сравнение полученных количественных данных.

Ключевые слова: общемолодежный сленг, субкультурный сленг, субкультурно маркированные сленгизмы, пути образования, статистическая значимость.

The article deals with the ways of forming general and subcultural marked youth slangisms. The author analyses the features of word-building, semantic derivation and loanwords of the investigated vocabulary groups. The comparison of obtained data is made by means of the Student's criterion.

Key words: general youth slang, subcultural slang, subcultural marked slangisms, ways of forming, statistical relevance.

Німецька мова є складною системою, яка включає найрізноманітніші за своїм стилістичним забарвленням та функціональними особливостями компоненти. На сучасному етапі розвитку суспільства інтенсифікується взаємодія мовних підсистем. Тому для більш ефективного комплексного опису німецької мови **актуальним** вважаємо поглиблене дослідження формування, розвитку та взаємовпливу вокабуляру окремих вікових і субкультурних груп з урахуванням екстралінгвальної детермінованості зазначених процесів.

Важливим джерелом збагачення словникового складу сучасної німецької мови є лексика молодіжного сленгу. Різноманітні аспекти цього лінгвістичного явища були предметом дослідження багатьох провідних зарубіжних та вітчизняних германістів, зокрема Я. Андроутсопулоса [4], Г. Еманна [5], Е. Нойланд [6], М. Райнке [7], П. Шлобінські [8], О.Д. Огуя [2], М.М. Турчин [3] та інших. Одним з важливих результатів даних студій, яким ми послуговуємось у нашому дослідженні, є поділ молодіжного сленгу на 3 види:

1) загальномолодіжний сленг, характерний для адолесцентної фази розвитку індивіда без врахування його групової чи субкультурної належності (адолесцентність – період життя індивіда, коли суспільство вже не розглядає його як дитину, однак ще не надає повного статусу, ролей і функцій дорослої людини. Тривалість адолесцентності є різною залежно від соціального середовища);

2) груповий молодіжний сленг, який використовується членами конкретно взятої групи рівних;

3) субкультурний молодіжний сленг, притаманний адолесцентам-носіям певної субкультури [7, с. 2].

Окремі субкультурні сленгізми завдяки частому вживанню у засобах масової інформації набувають поширення серед решти молоді. Тому **завданням** нашої роботи є визначення особливостей шляхів утворення таких мовних одиниць.

У процесі дослідження використано низку загальнонаукових і лінгвостатистичних **методів**: індуктивний – для аналізу лексикографічних джерел; описовий і метод аналізу – для визначення особливостей шляхів утворення досліджуваних груп молодіжного сленгу; зіставний – для їх порівняння; критерій Стюдента – для встановлення статистичної значимості різниці між отриманими відсотковими даними.

Матеріалом дослідження є лексичні одиниці, відібрані із спеціалізованих словників німецького загальномолодіжного сленгу (20 одномовних словників і один двомовний). Для встановлення субкультурної маркованості молодіжної лексики нами використано словник “Duden – Wörterbuch der Szenesprachen” як узагальнену сукупність вокабуляру різних сучасних субкультур на території Німеччини, словники прихильників хіп-хопу (“Hip-Hop-Jargon”), комп’ютерних ігор (“Computerspieler-Jargon”), митців графіті (“Graffiti-Jargon”), а також одиниці, відібрані в результаті опрацювання матеріалів сайту www.jugendszenen.com.

Наше дослідження поділяється на три етапи. На першому етапі здійснено вибірку із словників загальномолодіжного сленгу, в результаті якої виокремлено 1869 лексичних одиниць трьох частин мови (990 іменників, 528 дієслів та 351 прикметник) та проаналізовано особливості шляхів їх утворення.

З’ясовано, що більшість загальномолодіжної лексики виникла в результаті словотвору (1278 одиниць – 68,38%), до якого відносяться утворення простих слів, словоскладання, деривація, аббревіація, а також особливі види словотвору з німецьких твірних основ.

Кількість простих слів серед виокремлених сленгізмів є незначною (43 одиниці) (*ralle* – “*betrunken*”; *schmuf* – “*gelassen*”), що зумовлено специфікою досліджуваної лексики та впливом засобів масової інформації.

Продуктивнішим є словоскладання (494 одиниці) (*Apfeltasche* – “*vollgeschneiftes Taschentuch*”; *Dachhase* – “*Katze*”). Велика кількість детермінативних композитів є наслідком використання уточнення для

задоволення прагнення суб'єктивної оцінки (*Kimmenkönig* – “*männliche Person, deren Gesäßfalte ständig sichtbar ist*“; *Wasserspender* – “*Person, die beim Sprechen spuckt*“).

Найбільш продуктивним способом утворення загальномолодіжних сленгізмів є експліцитна деривація. Нами зафіксовано 652 такі одиниці (*ranbeißen* – “*küssen*“; *Problemiker* – “*Person, die ständig Probleme mit sich bringt*“).

Молодь з метою виокремлення соціальних і вікових груп та реалізації творчості в процесі формування своєї лексики використовує скорочення (53 одиниці) (*Kompli* – “*komplizierter Zeitgenosse*“; *Transi* – “*Transvestit*“), а також інші види словотвору (36 одиниць) (*tumm* – “*dumm*“; *Mugel* – “*sehr dicke Person*“).

Шляхом семантичної деривації утворено 280 проаналізованих загальномолодіжних сленгізмів (14,98%) з домінуванням результатів метафоричного перенесення найменування (*Suppe* – “*Blähung*“; *Pfosten* – “*dumme Person*“).

Можливість виокремлення серед інших соціальних та вікових груп, протесту проти стандарту, реалізації прагнення креативності за допомогою незвичності не лише змісту, а й форми, зумовлює продуктивність в загальномолодіжній лексиці процесу запозичення із значною часткою англіцизмів (311 одиниць – 16,64%) (*Trash* – “*Filme oder Musik katastrophaler Qualität*“; *Digger* – “*Freund, Kumpel, Kollege*“).

На другому етапі нашого дослідження здійснено перевірку наявності лексичних одиниць, зафіксованих у вказаних вище словниках субкультурного сленгу, в складі виокремлених загальномолодіжних слів. Тут і далі називаємо такі сленгізми субкультурно маркованими.

Загалом нами виявлено 79 одиниць (51 іменник, 18 дієслів і 10 прикметників), зафіксованих як у словниках загальномолодіжного сленгу, так і лексикографічних джерелах субкультурного вокабуляру. Їх частка в складі загальномолодіжних становить лише 4,23%.

Стосовно продуктивності окремих номінативних процесів, серед субкультурно маркованих сленгізмів можна виділити 6 простих слів (7,59%) (*phat* – “*sehr gut*“; *Chabo* – “*gut aussehender Mann*“). Зважаючи на загальну кількість виокремлених лексем, можна стверджувати про популярність цього способу словотвору завдяки, перш за все, оригінальності форми.

Композитів, утворених шляхом поєднання двох або більше німецьких основ, не зафіксовано, що визначається, на нашу думку, домінуванням у складі субкультурно маркованого вокабуляру запозичень.

Загальна кількість субкультурно маркованої молодіжної лексики, утвореної внаслідок дериваційних процесів, складає 7 одиниць. У даному випадку виявляється властивість афіксації як продуктивного способу словотвору в німецькій мові. Більшість цих сленгізмів виникли шляхом суфіксації (*assig* – “*schlecht, dumm*“; *Poser* – “*Mitläufer*“). Водночас, лише 4 одиниці є абрєвіатурами (*dissen* – “*sich abfällig äußern*“; *Eso* –

“Esoteriker“), і одна – результатом звуконаслідування (*gaga* – “*übergeschnappt, meschugge, verrückt*“). Таким чином, загальна кількість субкультурно маркованих сленгізмів, утворених шляхом словотвору, становить 18 одиниць (22,79%).

Серед процесів семантичної деривації (9 одиниць – 11,39%) слід виділити насамперед метафоричні перенесення найменування – 6 одиниць (7,59%) (*Hupen* – “*weibliche Brüste*“; *Brett* – “*sehr guter Pop-oder Hiphop-Song*“). Порівняно незначну кількість таких лексем вважаємо наслідком американського походження більшості молодіжних субкультур, яке на рівні досліджуваного вокабуляру виявляється в маловживаності німецьких слів. Звідси, найбільше серед виокремлених сленгізмів запозичень-англіцизмів – 52 одиниці (65,82%) (*kinky* – “*exzentrisch, bizarr*“; *snacken* – “*eine Kleinigkeit essen*“).

На третьому етапі дослідження ми порівняли отримані відсоткові показники шляхів утворення досліджуваних видів молодіжного сленгу. Для цього використовуємо критерій Стюдента [1, с. 77]. Розрахунки здійснюємо за формулами:

$$t = \frac{p_1 - p_2}{Sd\%}, Sd\% = \sqrt{p \cdot q \cdot \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}, p = \frac{p_1 \cdot n_1 + p_2 \cdot n_2}{n_1 + n_2}, q = 100\% - p,$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

де t – нормоване відхилення, p_1, p_2 – відсоткове співвідношення для першої та другої порівнюваної вибірки, p – середній показник для двох вибірок, q – відсоток сприятливої появи події, $Sd\%$ – середня похибка різниці між двома відсотковими показниками, n_1 – об’єм першої вибірки, n_2 – об’єм другої вибірки, df – число ступенів свободи. Враховуючи об’єм використаних у дослідженні вибірок, отримані величини володіють статистичною значимістю, якщо $t \geq 1,96$.

Таблиця 1

Результати розрахунків різниці відсоткових співвідношень

Шляхи утворення	Статистичні показники								
	p_1	p_2	n_1	n_2	p	q	$Sd\%$	t	df
Словотвір	68,38	22,79	1869	79	66,53	33,47	5,42	8,41	1946
Семантична деривація	14,98	11,39	1869	79	14,83	85,17	4,08	0,88	1946
Запозичення	16,64	65,82	1869	79	18,63	81,37	4,47	11,00	1946

Згідно з отриманими даними (табл. 1), статистичною значимістю володіють різниці відсоткових співвідношень для словотвору та запозичення. Ці результати досягнуті за рахунок зменшення частки серед субкультурно маркованих у порівнянні із загальномолодіжними сленгізмів, утворених шляхом словотвору, та значного зростання частки запозичень.

На нашу думку, причиною є те, що переважна більшість популярних субкультур – іноземного (власне, американського походження), тому в їх вокабулярі перевага надається запозиченням. Оригінальність і

дистанціювання від інших соціальних і вікових груп, притаманні молоді, виражаються саме в такий спосіб.

Отримані результати показують, що субкультурну маркованість виявляє лише дуже незначна кількість загальномолодіжної лексики. Це підтверджує її специфіку як надгрупового утворення. Американське походження більшості субкультур визначає домінування англіцизмів у складі виокремленої групи сленгізмів.

Перспективним напрямком подальших лінгвістичних студій у даній галузі вважаємо визначення функціональних особливостей досліджуваних лексичних одиниць.

Список літератури

1. Левицкий В.В. Квантитативные методы в лингвистике / В.В. Левицкий. – Чернівці : Рута, 2004. – 190 с.
2. Огуй О.Д. Німецька та українська молодіжна мови : спроба лексикографічного опису та порівняння / О.Д. Огуй, С.А. Маринчина // *Vocabulum et Vocabularium* : сб. науч. трудов по лексикографии / под ред. В.В. Дубичинского. – Харьков : ХЛЮ, 1997. – Вып. 4. – С. 95–97.
3. Турчин М.М. Становлення та розвиток сучасної молодіжної німецької мови / М.М. Турчин, Ж.Є. Потапова // *Вчені записки Харківського гуманітарного інституту “Народна українська академія”*. – Харків : Око, 2002. – Т. 2. – С. 479–488.
4. Androtsopoulos J.K. Deutsche Jugendsprache. Untersuchungen zu ihren Strukturen und Funktionen / J.K. Androtsopoulos – Frankfurt am Main : Peter Lang, 1998. – 684 S.
5. Ehmman H. Was geht! / H. Ehmman. Endgeil – Das voll korrekte Lexikon der Jugendsprache [1. Aufl.]. – München : C.H.Beck, 2005. – S. 7–14.
6. Neuland E. Jugendsprache : eine Einführung [1. Aufl.] / E. Neuland. – Stuttgart : UTB, 2008. – 224 S.
7. Reinke M. Jugend, Sprache und Medien. Am Beispiel von Rundfunksendungen für Jugendliche [Електронний ресурс] / M. Reinke. – Hannover, 2000. – 19 S. – Режим доступу : <http://www.germanistik.uni-hannover.de/organisation/publikationen/HAL/hal10.pdf>.
8. Schlobinski P. Jugendliche und “ihre” Sprache : Sprachregister, Jugendkulturen und Wertesysteme; empirische Studien / P. Schlobinski, H.-Ch. Heinz. – Opladen : Westdeutscher Verlag, 1998. – 236 S.

Список джерел ілюстративного матеріалу

9. Михайлова Н. Молодежный язык Германии [Електронний ресурс] / Н. Михайлова, Д. Кипнис, А. Кипнис. – Режим доступу : http://www.imwerden.de/pdf/deutsche_jugendsprache.pdf.
10. Agropedia – moderne Jugendsprache [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://planetagro.de/~agro/viewpage.php?page_id=7.
11. Computerspieler-Jargon [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.wikipedia.org/wiki/Computerspieler-Jargon>.

12. Deutsch – Jugendlich Übersetzer – PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2006 [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://www.mecker-ziege.de/fernsehen-tv/deutsch-jugendlich-ubersetzer-pons-worterbuch-der-jugendspra.php>.
13. Die Geheimnisse der Jugendsprache [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bruhaha.de/jugendsprache.html>.
14. Duden – Wörterbuch der Szenesprachen [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://www.duden.de/duden-suche/werke/szeneduden/toc/AB-zuföhnen.1.html>.
15. Ehmann H. Affengeil : ein Lexikon der Jugendsprache [origin. Ausg., 4., durchges. Aufl.] / H. Ehmann. – München : C.H.Beck, 1996. – 156 S.
16. Ehmann H. Voll konkret : das neuste Lexikon der Jugendsprache [3. Aufl.] / H. Ehmann. – München : C.H.Beck, 2001. – 159 S.
17. Ehmann H. Endgeil – Das voll korrekte Lexikon der Jugendsprache [1. Aufl.] / H. Ehmann. – München : C.H.Beck, 2005. – 178 S.
18. Graffiti-Jargon [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://de.wikipedia.org/wiki/Graffiti-Jargon>.
19. Heinemann M. Kleines Wörterbuch der Jugendsprache. Wörter-Wendungen-Texte / M. Heinemann. – Leipzig : VEB Bibliographisches Institut, 1989. – 122 S.
20. Hip-Hop-Jargon [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://de.wiktionary.org/wiki/Verzeichnis:Hip-Hop-Jargon>.
21. Horx M. Trendwörter von Acid bis Zippies : Lexikon / M. Horx. – Düsseldorf; Wien; New York; Moskau : Econ, 1996. – 249 S.
22. Jugendsprache oder bis zum Anschlag zugetextet [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://www.klartextsatire.de/kultur/sprache/jugendsprache.htm>.
23. Lexikon der Jugendsprache [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://www.behrenfamilie.de/Sprueche/lexicon.htm>.
24. Lexikon der Jugendsprache [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://www.macbor.user.icpnet.pl/di/lexikon.htm>.
25. PONS Wörterbuch der Jugendsprache [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа : <http://www.jabotec.de/PONS.htm>.
26. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2003. – Stuttgart : Klett, 2003. – 128 S.
27. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2005. – Stuttgart : Klett, 2005. – 128 S.
28. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2006. – Stuttgart : Klett, 2005. – 124 S.
29. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2007. – Stuttgart : Klett, 2006. – 144 S.
30. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2008. Sammelband seit 2001. – Stuttgart : Klett, 2008. – 288 S.
31. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2009. – Stuttgart : PONS GmbH, 2008. – 141 S.

32. Schaffrath M. Hä?? Jugendsprache unplugged : Deutsch, Englisch, Spanisch, Französisch, Italienisch / M. Schaffrath. – Berlin; München; Wien; Zürich u.a. : Langenscheidt, 2008. – 144 S.

33. Szenenkatalog [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.jugendszenen.com/Szenenkatalog.html>.

34. The Alternative German Dictionary [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.alternative-dictionaries.net/dictionary/German>.